

Innspill til Kulturdepartementet ad. dokumentet *Åpen framtid – en utredning om økonomien og pengestrømmene i filmbransjen*

Hedmark fylkeskommune ser på utredningen gjort av Ideas2evidence på oppdrag fra Kulturdepartementet som et grundig dokument, som belyser bruken av virkemidler innen film- og tv-produksjon på en måte som gir økt innsikt og som peker på flere utviklingsmuligheter.

Dette innspillet kommer i første rekke som svar på oppfordring fra Kulturdepartementet om å få innspill på kapitlene 5, 6 og 7. I tillegg er innspill i første rekke gitt ut fra et regionalt perspektiv. Hedmark fylkeskommune er kjent med at blant annet Filmreg kommer til å presentere sine synspunkt. Faginstusjonene må forventes å gi grundigere svar på den helhetlige virkemiddelbruken på feltet.

Bakgrunn

Hedmark fylkeskommune sammen med Oppland fylkeskommune og kommunene Lillehammer, Gausdal og Øyer, eier Østnorsk Filmsenter AS og filmfondet Film3 AS.

Østnorsk Filmsenter AS ble vedtatt opprettet i 2004, men ble først fullt ut operativt fra januar 2008. Selskapet er eid av Hedmark og Oppland fylkeskommuner og kommunene Lillehammer, Øyer og Gausdal. Alle med en eierandel på 20 %. Selskapet gir støtte til kort- og dokumentarfilm, jobber med bransjeutviklende tiltak og har ansvar for tiltak rettet mot barn og unge.

Film3 ble stiftet i 2001 for å utvikle innlandsregionen som en markant aktør på filmfeltet. Selskapet er eid av Oppland fylkeskommune (45,7 %), Hedmark fylkeskommune (42,9 %), Gausdal kommune (3,82 %), Lillehammer kommune (3,8 %) og Øyer kommune (3,8 %). Med dagens virksomhet er innsatsen til Film3 AS tilsvarende med statens definisjon av hva de regionale fondene skal ha som oppgave, nemlig å investere/ co-producere innen formatene spillefilm, kinodokumentar og fjernsynsproduksjoner.

Etablering av selskapene Østnorsk Filmsenter og Film3 har bidratt til at det har blitt mange etableringer av selskaper i Hedmark og Oppland som produserer film eller leverer tjenester og kompetanse til filmnæringen. Regionen har markert seg med å levere suksesser, både kommersielt og kunstnerisk. Særlig har det blitt levert mange produksjoner for barn og unge. Produksjonene har betydning for andre næringer som overnattingsbedrifter, transport og vareleverandører. Regionen oppnår også publisitet gjennom visning på TV eller på kinolerretet.

Kapittel 5 – finansieringsmodeller og pengestrømmer

Hedmark fylkeskommune støtter utredningens konklusjon om at private investeringer i film ikke kan erstatte offentlig tilskudd.

For Hedmark fylkeskommune er filmproduksjon prioritert både ut fra kulturpolitiske og næringspolitiske vurderinger. I vedtak om filmsatsingen i innlandet ligger det en erkjennelse om at drift av fond og senter i seg selv ikke kan påregnes å være kommersiell. Bevilgning til filmproduksjon bidrar til økt kompetanse i regionen. Den næringsmessige gevinsten ligger i hovedsak i regionens selskaper, vekst i antall selskaper og i produksjoner, samt i den verdiskapingen selve produksjonen legger igjen i regionen i form av kjøp av varer og tjenester.

Hedmark fylkeskommune er i utgangspunktet ikke negativ til privat investeringskapital inn i filmproduksjonen, men er opptatt av at innskudd ikke skal gå utover selskapenes økonomi. I regionen har det ikke så langt vært pågang med private investorer som ønsker å investere i film. Dette kan også ha bakgrunn i hvordan selskapene har organisert seg og vil bli vurdert i en pågående gjennomgang av selskapenes organisering. Det er likevel usannsynlig at innlandsregionen kan sammenlignes med regioner der det finnes et større innslag av kapitalsterke bedrifter.

Utredningens peker på noen motiver for å investere i filmproduksjon: 1) Ønske om avkastning, 2) Regional utvikling (kompetanse, ringvirkninger), 3) Omdømme- og merkevarebygging. I regionen er det flere eksempler på hvordan det bygges opp kompetanse omkring det å se regional utvikling og merkevarebygging i sammenheng med investering til, og tilrettelegging for, film- og tv-produksjon. Vi viser særlig til produksjon av tv-seriene *Lilyhammer* og *Trio – Odins gull*. Dette er eksterne NRK-produksjoner som både legger igjen verdier og kompetanse gjennom selve produksjonen, men som også kan bidra til markedsføring av regionen. Samt den pågående storproduksjonen *Tre dager i april* (*Nongens NEI*).

Produksjon av dramaserier for NRK må sies å ha vært en suksess i regionen. Den aktuelle serien *Trio – Odins gull* er igjen et aktuelt eksempel på hvordan regionalt filmfond kan bidra til å utvikle en idé med relativt små tilskudd, men som – i dette tilfellet – har kunnet bli en seersuksess for et yngre publikum, og som har vokst til et produksjonsbudsjett på over 170 millioner kroner og visning i en rekke andre land. Spillefilmen *Tre dager i april* er et konkret resultat av våre selskapers arbeid med filmfestivalen *Movies on War* og dens pitche-konkurranse som i 2010 ga utviklingsstøtte. Denne filmen starter innspilling i regionen i løpet av vinteren og er det største spillefilmprosjektet noen gang i regionen. (Hamar, Elverum og Trysil).

Ekstern produksjon for NRK og regional filmfinansiering bidrar til mer mangfoldig innholdsproduksjon, det bidrar til styrket filmkompetanse i regionene og setter ideer i produksjon.

Kapittel 6 - Effektene av dagens tilskuddsordninger

Utredningen foreslår sterkere klyngedannelser innen filmproduksjon, at samling av kompetansen i et fåtall regionale tyngdepunkt utenfor Osloregionen vil gi bedre kulturpolitisk måloppnåelse. Det påstås at det har vært desentralisering av produksjonsaktivitet de senere årene, uten at dette nødvendigvis har hatt store konsekvenser for den geografiske fordelingen av filmbransjen.

For Hedmark og Oppland har etablering av regionalt filmsenter og filmfond bidratt til en sterk vekst i både antall aktive selskaper, antall profesjonelle aktører og følgelig flere produksjoner med sterk

regional forankring og identitet. Det er ikke nødvendigvis et realistisk mål at vår region skal oppnå en produksjonsmasse som gir fulltids engasjement for et grenseløst antall filmarbeidere. Filmarbeidere er i stor grad en mobil bransje. Likevel er det en vesentlig faktor at det finnes en grunnkompetanse som kan samarbeide med eksterne produksjonsselskaper som vil legge produksjoner til vår region, og som setter i gang egne prosjekter med sterkere forankring i regionen.

Ved oppstarten av Film3 i 2001 besto bransjen av en håndfull produserende virksomheter i Hedmark og Oppland. Østnorsk Filmsenters årsberetning for 2013 viser til at det nå er registrert 96 selskaper. Dette er en vekst på 11 selskaper fra året før. Dette viser at utredningens påstand om at regionene opplever et kontinuerlig tap av kompetanse til sentrum ikke er entydig korrekt. Utredningen sier også at produksjonstilskudd til kinofilm og TV-drama til Oslo- og Akershusbaserte selskaper har sunket fra henholdsvis 98 og 100 % i 2010 til 74 og 91 % i 2013. Dette kan være en indikasjon på at regionalisering av bransjen også har en vesentlig betydning, noe som vil bli spennende å følge med på over tid.

Utredningen tar til orde for at statlige midler til filmproduksjon bør kanaliseres til regioner som har størst forutsetning for å utvikle *bærekraftige filmklynger*. Hedmark fylkeskommune viser til at innlandsregionens filmbransje har vist stor produktivitet og at dette har avstedkommet en rekke nasjonale og internasjonale suksesser innen både kort-, dokumentar- og langfilmformatet og også innen drama- og underholdningsproduksjon for TV. Det har også utviklet seg et svært oppegående spillmiljø, særlig med bakgrunn fra spillutdanning fra høgskolene i Hamar og Gjøvik. Hedmark fylkeskommune oppfordrer Kulturdepartementet til å være spesielt oppmerksom på at produksjonsegenskaper ikke kan vurderes kun ut fra objektive størrelser som innbyggertall.

Kapittel 7 – Anbefalinger

Hedmark fylkeskommune er positiv til at mer midler overføres til kortfilmproduksjon i regionene. Det bør likevel være en prosess på om hvorvidt *alle tilskudd* til formålet skal tas bort fra Norsk Filminstitutt.

Hedmark fylkeskommune er positiv til at statlige tilskudd til regionale fond økes. Vår region har både kompetanse til å produsere mer og lokasjoner som kan deles med et større antall produksjoner. I spørsmålet om større tilskudd til regionene skal settes opp mot økning av terskelverdien for etterhåndstilskudd konkluderer ikke Hedmark fylkeskommune, men understreker viktigheten av at virkemiddelapparatet må kunne gi rom for produksjon av film som ikke garanterer et seksisifret besøkstall på norske kinoer. Det må også kunne gis rom for smalere, utprøvende filmuttrykk som kan utvikle filmuttrykket og kanskje ha et større potensial i et internasjonalt marked og på festivaler. Hedmark fylkeskommune poengterer verdien av film som kunstart og dokumentarer som et viktig samfunnsuttrykk. Det må være rom for produksjoner som har andre mål enn økonomisk vinning. Offentlige tilskudd bør være med på å sikre et rikt omfang av produksjoner.

Hedmark fylkeskommune støtter ikke anbefalingen om at produksjonstilskudd til TV-serier opphører. Dette er et viktig insentiv for å utvikle nye ideer til TV-drama.

Utredningens anbefaling om at den nasjonale filmkommisjonen flyttes til en av filmregionene er interessant og framtidsrettet. Innlandsregionen bør være aktuell å vurdere i en slik sammenheng. Her er

god infrastruktur og tilgang til lokasjoner, både innad i regionen og til Vestlandet og nordover.
Eksisterende filmkompetanse og nasjonal film- og TV-utdanning er faktorer som gir vår region fortrinn.